

AMIGOE DI CURACAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHIE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementprijs voor Curacao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2,— met
vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentie van 1 tot 7 regels
fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07 1/2.

BUREAU VAN DIT BLAD

PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

UTSLUITEND AGENT VOOR EUROPA:

P. JOLY & J. MARTIN,

66, RUE LAFAYETTE, PARIS.

E Coerant aki ta sali taer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2,— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curacao, Bonaire i Aru-
ba fl. 10,— pa aña.
Un number s6 fl. 0,25.
Un anuncio di 1 l6 7/8 regel, fl. 0,50 cada
regel mas fl. 0,07 1/2.

De laatste halve eeuw in Engeland.

Op het Katholieke Congres, dat in het laatst van Augustus te Antwerpen gehouden werd, zooals wij in ons vorig nummer reeds meldten, is door den bisschop van Salford, Mgr. Vaughan, stichter van het misiehuus te Mill Hill, een bijdrage geleverd tot de geschiedenis van Engeland in de laatste halve eeuw, die wij om haar belangrijkheid niet onbesproken meenen te mogen voorbijgaan.

De redevoering liep over den voortgang van het katholieisme in Engeland, aan welken kardinaal Wiseman zulk een grooten staat heeft gegeven. Onder meer leverde de gevierde spreker een statistiek van den overgang van protestanten tot het katholieisme, die aldus luidt: Gedurende de laatste 50 jaren zijn 25 anglicaansche geestelijken tot de Moederkerk teruggekeerd, 250000 volgenden volgden dit voorbeeld. Meer dan 100 generaals, admiraals en stafofficieren zijn reeds Katholiek. Mannen en vrouwen uit alle standen bekeeren zich. Katholieken zetelen in het Parlement, worden tot ministers en tot onderkoning verkozen. De vertegenwoordigers van het Protestantisme zijn ontzaglijk, en nog 50 jaar zijn er slechts noehg, en meer dan de helft van Engeland Katholiek te maken. Zulke een verbluffende ommekeer zou voor vijftig jaren zelfs de meest optimistisch gezinde zich niet hebben durven beloven.

Vele ouderen in jaren herinneren zich nog welken diepen indruk de eerste opzienwekkende bekeeringen tot de katholieke Kerk in het protestantsche Albion maakten. Het was als de dageraad van een nieuwe toekomst, welke zich voor het fiere Engeland, weleer genaamd „het eiland der heiligen“ opende.

En toch stond dit verschijnsel niet alleen, maar was het slechts een schakel in de keten, in de reeks der gebeurtenissen, die het godsdienstig leven der Britsche eilandbewoners van de vroegste tijden kenmerkten. Van den Paus af, die zich zijne engel herinnerde en den H. Augustinus met 10 zijner monniken ter hunner bekeering zond, tot aan den Paus, die de katholieke hiërarchie in het rijk van den H. Eduard herstelde, gaat de rij der groote mannen, die zich aan de bekeering van Engeland gewijd hebben, onafgebroken voort. De geschiedenis van hun leven en werken is de geschiedenis van het godsdienstig leven der Engelschen. Zij hebben voor Engeland geboden, geleefd en gewerkt. En na hun zalig verscheiden hebben zij het nog meer zegen doen verwerven dan zij reeds in hun leven hadden gedaan. Zij zijn Albion's hemelsche voorsprekers geworden, die het genade en larmhartigheid hebben doen verwerven, zelfs toen het zich allen titel op de hemelsche ontferming menscheliker wijs onwaardig had gemaakt.

Wie — met de geschiedenis van Engeland eenigszins bekend — denkt niet aan den heiligen koning Eduard, aan den grooten Fisher, die het hoofd moest verliezen, dat bestemd was den kardinaalshoed te dragen, aan den edelen martelaar Thomas

Morus, aan zoovele edele zonen van den H. Dominicus en der Sociëit van Jezus en honderden andere priesters en leken, die onder de regeering van Hendrik VIII en Elizabeth in Engeland om des geloofs wille tot den wredesten marteldood verwezen werden. Zij allen te zamen zijn de groote mannen, die aan de bekeering van Engeland hebben gearbeid en den terugkeer van Albion tot de aloude Moederkerk in de toekomst hebben voorbereid. Hierin zien wij weder de bevestiging van Tertulianus' heilrijk woord: „Het bloed der martelaren is het zaad der christenen.“ Engeland, door zulke hemelsche voorsprekers beschermd, kon niet voor immer voor de Kerk verloren gaan. In het licht van deze waarheid moeten wij de verklaring zoeken van het opnemend verschijnsel dat Brittannië ons thans te nanschauwen geeft.

Vijftig jaar ongeveer is het geleden dat de beweging begon, die in de universiteit van Oxford haar oorsprong vond. Evenals overal elders gaf ook in Engeland het protestantsch beginsel aanleiding tot twisten tusschen de verschillende kerkelijke hoogleraren. Maar terwijl zij elkander hevig bekampten, gevoelden velen hunner, dat het standpunt door hen ingenomen onhoudbaar was. Zij die oprecht de waarheid onder voorlichting des Hemels zochten, kwamen daardoor tot conclusien, die zij aanvankelijk gezinsbedeeld hadden. Meerdere geestelijken, wier namen toentertijd in de anglicaansche kerk een goeden klank hadden, zagen hunne dwaling in en bekeerden zich tot de katholieke Kerk. Maar niet allen gingen aanstonds zoo ver. Er kwam echter eene zekere toenadering tot Rome, die zich openbaarde in het navolgen der Roomsche kerkgebruiken en het ritualisme, zooals deze beweging genoemd werd, bleek te zijn een brug, waarover velen uit het anglicaansche kerkgenootschap tot de katholieke Kerk gingen. In dien tijd wekte ook de overgang van Manning en Newman, beide predikanten der Engelsche Staatskerk, groot opzien; en vooral de bekeering van den laatste maakte zulk een diepen indruk, dat zij duizenden in Engeland zijn voorbeeld deed volgen.

Van de rangen der anglicaansche geestelijkheid, waar zij haar oorsprong nam, heeft de beweging zich onder alle rangen en standen der Engelsche maatschappij verspreid. Niet alleen vele geestelijken, maar ook tal van adellijken of personen, die zich door geleerdheid of het bijzonder standpunt dat zij in de maatschappij innamen, onderscheidten, volgden het voorbeeld door Manning en Newman en velen hunner ambtsbroeders gegeven. Men zal zich herinneren, hoe o. a. de bekeering van den grootmeester der Engelsche vrijmetselaars den markies van Ripon, niet alleen door geheel Britannië, maar ook in het overige Europa groot opzien wekte. — Ook onder de lagere volksklasse wint de beweging die naar Rome leidt, voortdurend veld. Voor een paar jaren gingen o. a. bij eene misie die in de stad Manchester werd gegeven, meer dan 200 Protestanten, behoorende tot de arbeidersbevolking tot de katholieke Kerk over. De mildere wetgeving, die de straffen vroeger op het overgaan tot de katho-

lieke Kerk bepaald, heeft opgeheven, en nevens de vrije uitoefening van hun godsdienst, den Katholieken dezelfde staatkundige rechten als hunne andersgezinden medeburgers verzekert, heeft gewis de bekeering van Engeland tot de aloude Moederkerk in onze dagen zeer bevorderd.

Daardoor opent zich gewis voor de Kerk een nieuwe toekomst. De Engelschen, over de geheele wereld verspreid, zullen de katholieke leer, de blijfelbaarheid des heils, brengen in streken, waar zij tot heden nog nooit verkondigd werd. En de Nieuw Zeelanden, dien de Protestantsche Maandry in de verre toekomst plaats zag nemen op een der gebroken pijlers van de Londen brug, om in de onafzienbare eenzaamheid waar eens Londen stond, de bouwvallen te scheutsen van de anglicaansche hoofdkerk van St. Paul, hij zal voorzeker een zoon zijn der katholieke Kerk, die alomtegenwoordig heert doorstaan, en die niet zal zijn en bloeien als de dwaling en niet ongelooft en al wat haar in den onderen eeuwen heeft beaangd, reeds niet tot de geschiedenis zullen behooren.

De terugkeer der Joden naar Palestina.

Een correspondent van de *Christen Liefde*, die dit jaar voor den zoventen maal een bezoek aan Jerusalem bracht en in langen tijd niet daar geweest was, deelt eenige bijzonderheden mede over de belangrijke veranderingen, die daar tot stand zijn gekomen en over de ontworpen publieke werken, die daar onder handen genomen worden.

Komt men de stad door de Jaffapoort binnen, dan ontwaart men, dat de geheele noordelijke vlakte der stad bezet is met woningen en kolonies van joden. Zelfs is de toegang tot de Jaffapoort met gebouwen omgeven.

Gedurende de laatste verlopen drie of vier jaren hebben zich niet minder dan 20,000 joden voorgoed in Jerusalem gevestigd. Op eene bevolking van 10,000 inwoners telt men thans reeds 40,000 joden, zoodat zij naar getalsterkte gerekend, verre in de meerderheid zijn.

De voornaamste straten der stad, vroeger in tijden van overvloedigen regen totaal onbegaanbaar, zijn flink bestraat en eene nieuwe straat doorsnijdt een der volkrijkste buurten.

Het platte land, waar vroeger geen begaanbaar pad te vinden was, en dat alleen te voet of te paard doorgetrokken kon worden, biedt nu overal goede wegen aan.

De weg van Jaffa naar Jerusalem is nu in goeden staat gebracht en kan best bereden worden. Daar worden nu geregelde wagentiensten uitgeoefend. Er is ook een uitstekende weg van Jerusalem naar Bethlehem, en een andere naar Hebron. Nog vele wegen naderen hunne voltooiing, zooals die van Jaffa naar Napluzië (Sichem), van Jerusalem naar Jericho, van Caïfa naar Nazareth en van Nazareth naar Tiberiade.

Eertijds was Jerusalem slecht van water voorzien, en kon het alleen door middel van regenbakken gedeeltelijk in de behoefte voorzien. Thans bezit het uitstekend water, dat het uit de vijvers van Salomon verkrijgt.

Een groote stoommolen werkt er met uitstekend succes en vele andere molens en fabrieken zullen weldra opgericht worden, terwijl reeds eenige fabrieken in werking zijn.

Langs den weg naar Jericho exploiteert de regeering de uitstekende gronden der valleien, die overvloedig met het water van de Eliseesche Tanbein besproeid zullen worden.

De wijnbouw en de teelt van andere vruchten, katoen, suikerriet, enz. worden met goed gevolg ondernomen.

De spoorweg van Jaffa naar Jerusalem, reeds langen tijd besproken, is kort geleden in dienst genomen en deze zal weldra geregeld uitgeoefend worden.

Men stelt zich voor, dez spoedlijn nog veel verder uit te breiden en wel langs Gazza en El Atish, door de woestijn naar Port Said, en Ismaëlia tot aan het kanaal van Suez, en zoo aan de Egyptische spoorwegen aan te sluiten.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Bij goetvermoens bescheiding 14. 19 dezer N. 1910 is aan den heer H. E. Hamelberg, op zijn verzoek en onder dankbetuiging voor de in de betrekking bewezen diensten, eervol ontslag verleend als lid van de schoolcommissie alhier, en als zoodanig benoemd de heer G. W. F. Helmund.

Aan huurders van loketten en andere stukken op het Postkantoor wordt hierbij bekend gemaakt, dat de huurprijzen over het 4de kwartaal 1890 tot op den 1sten dezer op dat kantoor zullen worden ontvangen.

Bij niet voldoening van den huurprijs tot op den 1sten dag van het nieuwe kwartaal zal de huur als vervallen beschouwd en over het onbetaalde loket door voormeld kantoor ten behoeve van anderen beschikt worden.

Lijst van heeren, die onbetaald hunne lijzen beronden:

H. Ascher & Co., H. C. C. Gravenhorst 2, Heer en Mevrouw Gravenhorst Helmund, Dolores Guerrero, Marimio R. Graham, Laroz Linda, Josefa Inez Levy, Maria Maduro 2, D. Parra, Clentis Rumoe, Vicente P. Villalobos, Capitane Whybone.

Aangeleekende Stukken:

Een rebus, geadresseerd aan: Federica William, St. Tomas.

— Wordt ons verleden week gemeld, dat Aruba en Bonaire niet achterbleven in het dankbaar vroom gedenken van den zoo algemeen betreunden Herder van San Willibrordo, heden ontvingen wij wederom een bericht uit Willibrordo zelf, dat zowel spreekt voor de trotse liefde der Parochianen van den ontslapen Priester, als voor hem zelve, die in de harten dier arme bevolking zulke gevoelens wist te storten. Gisteren Vrijdagmorgen namelijk werd aldaar door den Broeder des Overledenen, den ZeerEerwaarden Pater A. L. M. Jansen, bijgestaan door de ZeerEerwaarde Heeren C. Blommerde en G. Willems een solemnele lijkdienst opgedragen, waarbij de ZeerEerwaarde Heeren C. Smitz en P. Cremer als cantoren dienst deden.

Samengestroomd waren de geloovigen in het schoone kerkgebouw, zelve een duurzaam aandenken aan de vroomheid en den ijver van den stichter. Samengestroomd, want geen enkele wilde de gelegenheid verzuimen, zich met den Broeder van hun dierbaren Pastoor in gebed te vereenigen: elk scheen er prijs op te stellen dezen te toonen, dat de arbeid zijns dierbaren Broeders niet ijdel geweest was. En voorzeker was het een verblijdend bewijs van geloof en godsvrucht, dat meer dan vijfhonderd parochianen onder de H. Mister H. Tafel naderden. Wij twijfelen dan ook niet of de Zeer Eerwaarde Celebrant, zowel als de goede bewoners van San Willibrordo verlieten den tempel, getroust en bevestigd in de hoop, dat de beminde Overledene slechts van hen gescheiden is, om hun en geheel de Missie voordeeler te zijn bij den Vader der armen in den Hemel.

Jongstleden Maandag werd onder de groote deelneming der Katholieken van Otrobanda en Pietermaat, die het kerkgebouw vullen, eene Pontificale Missa Requiem door Mgr. H. A. M. Joosten opgedragen in de kerk van de H. Anna voor de zielrust van den Zeer Eerwaarden Heer JOSEPHUS PH. TH. KOCK, in leven Pastoor op Sabab.

Woensdag 24 September diende Mgr. H. A. M. Joosten, in de parochiekerk van Santa Maria, aan 249 Katholieken het H. Sacrament des Vormsels toe.

Ofschoon de laatste gepubliceerde berichten over de daling der soles — gerijcht nog gisteren avond de *Cour. Ch.* mededeelde — meldden, dat de soles nu f 2.10 en de mexicaansche pesos 2.25 gouden, werden zij echter reeds Dondervdag, in verschillende pakhuizen en nu algemeen niet boven de waarde van f 2.00 aangenomen.

BUITENLAND.

Italië.— Door een deputatie van Spanjaarden uit Barcelona is te Rome een kruis gelegd op het graf van prins Amadeus, ex-Koning van Spanje. In verschillende toespraken daarbij gehouden, wees men er op, hoe de vele edele hoedanigheden van den overledene. Voort ook door zijne politieke tegenstanders ten eerste gewaardeerd werden en zijn gedachtenis eene blijvende plaats in het hart der Spanjaarden heeft ingenomen.

— Als een bewijs van achteruitgang en van den financieelen toestand en nood in het Koninkrijk Italië kan dienen, dat de statistiek over de maanden Maart en April alleen te Rome 311 groote faillissementen aangeeft.

Duitschland.— Het congres van meer dan 8000 Katholieken, dat, gelijk wij Zaterdag II. mededeelden, te Coblenz in het laatst van Augustus gehouden werd, hield den 25 twee zittingen, een gesloten en een openbare, waarover wij het volgende omtrenten. In de gesloten Vergadering trad als eerste spreker de H. E. W. Deken Weisbroth op, die begon met te zeggen, dat hij zich verheugt in deze Vergadering niet alleen Katholieken ook Ultramontanen te mogen begroeten (*Hilariteit*). Ja, mijne heeren, de Ultramontanen zijn zoo oud als de Christelijke Kerk. Men verwijt ons, dat wij er een ander geweten op na houden dan sommige lieden, die voor zich alleen het recht eischen op *ware vaderlandsliefde*. Ook wij hebben ons Vaderland lief, al erkennen wij dat er boven de wereldlijke macht nog een hogere staat, t. w. de goddelijke macht, (*Algemeene instemming*.)

In wegsleepende taal schilderde *Freiherr* Von Buol daarna den indruk, welken de keizerlijke boodschap ten gunste van de arbeiders op hem had gemaakt. Het was, roept hij, alsof een Engel door bazuingeschal de wereld uit haar slaap wekte en luide boodschapten: Heil u, die in het zweet uws aanschijn uw brood verdient. De dag des Heeren zal voor u in het vervolg een rustdag zijn. Dan tenminste zult gij geheel aan uw familie behooren, dan zal de vader aan zijn kinderen niet onttrokken

worden. Op den 4 Febr. heeft onze Keizer allen volkeren toegeroepen: Niet alleen de arbeid moet beschermd worden, maar het volk moet weten dat het zijn bestemming is, God te beminnen. Hem te dienen en eens zalig te worden. [*Bravo*.] Op denzelfden dag, dat de Keizer het internationale congres samenriep, schreef hij eigenhandig aan Z. H. den Paus, als hoofd der Katholieke Kerk, om hem te verzoeken, hem door zijn invloed en zijn ondervinding te steunen. En met welke liefde heeft de H. Vader aan die uitnoodiging gevolg gegeven? Zijn antwoord aan den Keizer behoorde in elke werkplaats te worden opgehangen. In dienzelfden geest, den geest van Keizer Wilhelm I en van Paus Leo XIII, wilde de Katholieken-Vergadering voor het waarachtig heil van den werkmans werkzaam zijn. Na dezen spreker, die stormachtig werd gejuicht, nam Mgr. Kornm het woord en hield een treffende redevoering, waarvan wij een gedeelte laten volgen.

In een tijd vol verschrikking sprak de Apostel Paulus: „*Non erubescere Evangelium*, ik schaam mij niet voor het Evangelie, ik schaam mij niet voor het woord van den mensch geworden Zoon Gods. Deze woorden klinken bij elke Katholieken-Vergadering mij in de ooren. De grondslag van al de wereldgebeurtenissen ligt in het geloof. Als de volkeren oproerig worden, als de treinen waggelen, als de arbeiders in opstand komen, dan is dit wijl zij ontrouw geworden zijn aan de leer van het Evangelie, wijl zij het woord Gods niet meer erkennen. Hier echter treden wij op en verklaren luide en openlijk: „Wij zijn Katholieken; wij willen naar buiten en naar binnen de ware vrijheid voor onze Kerk; wij verlangen dat de boeien, die haar nog knellen, geslaakt worden, opdat zij vrij en ongehinderd haar zegenrijke kracht kunne ontwikkelen. (*Bijval*). Men heeft ons verweten, dat wij het oproer prediken. Laat het woord aan de geschiedenis! De Kerk is de Moeder, die Jezus Christus ons gegeven heeft. Vrees men dan de moeder, als zij tot het zieke kind ijlt, het woorden van troost toesprekt en zachten badem in zijn wonden giet? Laat die moeder zagen en werken, laat zij zich zelve ten offer brengen, misschien gelukt het haar op die wijze zelfs de verdwaalden nog te doen terugkeeren. (*Stormachtige bijvalsbetuigingen*.) Eens was die moeder een door allen geëerbiedigde Koningin. Maar plotseling voor een geest van oproer door Europa, en zij werd gehoond, gelasterd en bespot, haar schatten werden verleend, en zij die koninkrijken had gegrondvest, werd tot een slavin gemaakt. Maar zie, eindelijk herinnerden zich de kinderen haar roeping en haar liefde, en zij stonden op, om voor de moeder te strijden, opdat zij meer vrijelijk haar zegenrijke werken mocht hervatten. Zou het een droom zijn, dat deze moeder allen nog eens met elkander zal verzoenen? Dat eens slechts *een Credo* door alle gewonen van Duitschland zal weerklinken? Is dit een droom, laat ons dan droomen! Wij willen arbeiden en streven, opdat de dag eens aanbreke, waarop allen verzoend zullen zijn. Wij zullen, als een leger van God, dezen strijd blijven voortzetten, doch zullen dien voeren alleen met de wapenen des geestes. Wij verlangen niets meer en niets anders dan als Apostelen rond te trekken, om vrijelijk het licht des geloofs te brengen en de wereld voor het verderf der zedeloosheid te behoeden. (*Algemeene bijval*.)

— Aan de *Post* werd van goed onderdichte zijde uit Engeland gemeld, dat het bezoek van keizer Wilhelm eene staatkundige betekenis heeft. Tusschen hem, koningin Victoria, den Prins van Wallis en lord Salisbury zijn overeenkomsten gesloten, waarvan het resultaat, zegt het blad, de wereld niet minder zal verrassen, dan het jongste Duitsch-Engelsche verdrag.

— De *Germania* deelt mede, dat de oud Katholieke (staatsgeestelijke) proost Lizak zich met de Kerk verzoend heeft.

— Het lijforgaan der Duitsche pro-

testanten der *Reichsbote*, is blijkbaar buitengewoon in zijn nopjes, dat er in Berlijn twaalf nieuwe kerken voor protestanten zullen gebouwd worden, en geeft als zijne meening te kennen, dat nog meer kerken niet alleen wenschenswaardig, maar zelfs noodzakelijk zijn. Vreemd rijnt met dit laatste, de voorzeker zeer gegronde vrees van den *Reichsbote*, dat de protestantsche kerken hoe langer zoo leger worden. Hij zegt letterlijk: „In den geest van den opmerksamen waarnemer van het kerkelijk leven komt de zorgwekkende vraag op: zullen de nieuwe kerken voller worden dan de nu bestaande Zondags voor het grootste deel zijn, of zal het steeds minder bezoeken der kerk nog onrustiger verhoudingen aannemen?“ De *Reichsbote* vindt geen reden om dit onder stoelen of banken te steken, maar doet integendeel zijn best om de oorzaken van dit verschijnsel uit te zoeken. Hierin is hij al zeer gelukkig, en als een der hoofdoorzaken noemt hij het volgende: „De kerken zijn de geheele week, uitgezonderd voor een paar diensten gesloten, en 's Zondags insgelijks na den morgen- en namiddagdienst. Kort geleden werd op zekere plaats voorgeslagen, de kerken meer te openen, maar dit voorstel verworpen met de opmerking, dat lege kerken niets stichtens hebben. Personen, die in Katholieke landen vertoefd hebben, weten, dat de menschen daar voor zij naar hun werk gaan, zich in lege kerken wel stichten.“ Dat gesloten zijn der kerken is echter niet alles, maar wat de menschen vooral de kerk (de protestantsche wel te verstaan) doet vlieden, is de lange duur der diensten. De *Reichsbote*, die met alle geweld naar zijn kerken vol zou willen maken, weet daarom geen beter remedie tegen genoemd euvel, dan „de diensten korter te laten duren, een kwartier of twintig minuten bijv.“

Berlijn.— Uit de naaste omgeving van Keizer Frans Jozef vernemen de *Post*, dat Keizer Wilhelm, na het aftreden van Von Bismarck, een brief van 36 bladzijden aan den Oostenrijkschen Keizer geschreven heeft, waarin uitvoerig de staatkundige toestand geschilderd en een breed uiteenzetting gegeven werd van de redenen welke Keizer Wilhelm noopten om van Bismarck's diensten voor het vervolg af te zien, met de uitdrukkelijke verzekering tevens, dat door de persoonsverwisseling in de leiding der Deutsche Staatskunde geenerlei wijziging gebracht werd in, noch afbreuk gedaan werd aan het voortbestaan van het verbond.

— Bij de vaart van Helgoland naar het kanaal van de lides is van de Deutsche torpedo's er een zoek gemaakt, die men in weerwil van alle nasporingen, niet heeft kunnen terugvinden.

— De toestand van den Beverschen oud-minister Von Lutz is geheel hopeloos: waterzucht en asthema zijn dermate toegenomen, dat de patient niet meer kan liggen en ook niet door morphine rust verkrijgt. In een leunstoel gezeten lijdt hij ondragelijke benauwdheden, doch dikwijls is hij bewusteloos.

— Kolonel Schöllens, Commandant van het Deutsche Regiment, waarbij dezer dagen zooveel soldaten ziek werden tengevolge van een zware marsch in drukkende hitte, is terstond van zijn commando ontheven.

Het blijkt dat in het geheel 310 man moesten achterblijven. 's Morgens om vier uur moesten de soldaten aantreden, doch het werd kwart voor zeven voordat de troep vertrok. Dit lange staan had de soldaten reeds vermoeid voordat de marsch begon. Te Eibestad, de eerste plaats die men bereikte (10 kil.) werd geen halt gehouden zelfs konden de soldaten daar niets gebruiken. Evenmin geschiedde dit in het volgende stadje Sommerhausen. Het regiment marcheerde door, ofschoon nog wel een geneesheer den commandant er op wees, dat de mannen wel een oogenblik rust noodig hadden. Eerst te Oxenfurt werd een korte rust gegund.

Frankrijk.— De leus, in de socialistische meetings van den laat-

sten tijd aangeheven: „8 uren werk, 8 uren slaap, 8 uren vrijen tijd.“ heeft aanleiding gegeven tot eene soort van volksstemming, waarvan de uitslag interessant is. De parlementaire arbeids-commissie had eenige maanden geleden tot 100,000 werklieden van Parijs de vraag gericht: of het noodig geoordeeld werd, den duur van den werktijd wettelijk op 8 uren te bepalen. En wat was nu de uitslag van dit consult, uitgeschreven door eene republikeinse kamer, in het land van het algemeen stemrecht en wel in het centrum, dat de wereld het schouwspel eener commune vertoonde? Ziehier den uitslag: van de 100,000 die ondervraagd werden, hebben er slechts 154 hun antwoord ingezonden. Van die antwoorden zijn er 156, die gunstig luiden voor eene wettelijke regeling van den werkdag van 8 uren; 1850 verwerpen een tusschenkomst van den wetgever op dit terrein, 3836 wenschten eene wettelijke bepaling, waarbij de tijd van arbeid op hoogstens 10 à 12 uren gesteld wordt. Zoo ziet men, dat de schreeuwers om een werkdag van 8 uren niet de minste reden hebben, om te spreken „uit naam des volks, uit naam der onder den last des arbeids verpletterde werklieden.“ enz.

— De Franschen zijn zeer in hun schik over hun aanwinst van grondgebied in Afrika, en aan plannen om daarvan spoedig voordeel te trekken is geen gebrek. Drie spoorlijnen zijn reeds ontworpen om het nieuwe gebied toegankelijk te maken, en de ministerraad heeft al besloten, nimmer in het volgende jaar bij de Kamer een ontwerp in te dienen voor een spoorweg door de Sahara ten einde de Fransche bezittingen aan de Middellandsche zee met Koloniën aan den Atlantische Oceaan in gemeenschap te stellen. Het plan is, dit werk door een maatschappij te laten uitvoeren, wat gemakkelijker gezegd is dan gedaan, daar het na de mishukking der Panama onderneming bezwaarlijk gaan zal, het benodigde kapitaal te vinden.

Belgie.— De werkstaking in de kolennijnen van de Belgische provincie Henegouwen houdt aan. Op den grondslag van de eischen der stakers schijnt alle verzoening onmogelijk. De directieuren zijn gedeckt door een degelijk Reglement, maar de stakers willen daar niet van hooren en wenschen te allen tijden vrijheid van handelen te behouden, gelijk hun door de leiders is aanbevolen.

Een regiment uhlanen en twee bataljons jagers uit Brussel zijn naar Bergen verzonden ter versterking van het garnizoen en zullen daar voorloopig blijven.

Engeland.— Het behoort zeker tot de zeldzaamheden, dat een man zonder vermoegen weigert eene erfdis aan te nemen van ontprent 4 tonnen gouds, die hem wettig toegedeeld was. Thans wordt zuik eene daad vermeld van den vermaarden prediker C. H. Spurgeon te Londen. Ongeveer 2 maanden geleden werd het testament van een vermogend inwoner der stad Leeds geopend, en bevond men, dat deze uit dankbaarheid voor den zegen, dien hij genoten had bij het lezen van eenige preken van Spurgeon, aan dien predikant gedurende zijne ziekte zijn geheel vermogen vermaakt had. Het was echter bekend, dat de overledene verscheidene nabestaanden naliet, die in geen al te ruime omstandigheden verkeerden. De executeurs, die de wettigheid van het testament niet konden betwijfelen, besloten, den predikant in persoon in kennis te stellen met den inhoud van het testament, en den toestand der nabestaanden. Zij bezochten hem te Noorwood, en deelden hem alle omstandigheden mede. Zoodra dit alles bekend was, liet hij een advocaat zoeken, en verzocht hem eene akte op te maken, waarbij hij afstand deed van de geheele nalatenschap, ten behoeve van de nabestaanden des overledenen, en belaste de executeurs, om ieder hunner zijn wettig aandeel volgens den graad van bloedverwantschap uit te betalen.

— De groote manoeuvres der Brit-

sche vloot zijn afgeloopen en hebben ook ditmaal weinig anders opgeleverd dan stof tot lachen.

Volgens de Engelsche bladen hebben de beide smaldeelen een zoo goed als nutteloos spel gespeeld. Zoo stoomden zij weer terug, zonder eens elkander gezien te hebben. Het heeft er al den schijn van gehad, of zij slechts verstopperij met elkaar hadden willen spelen.

— De Amerikaansche zwemmer Dalton, die het Kanaal van de Fransche kust naar Folkestone zou overzwemmen, heeft zijn moeilijke taak met goed gevolg volbracht. Geheel uitgeput bereikte Dalton het strand. De geneeskundigen, die den zwemmer opwachten, konden hem echter spoedig weer bijbrengen.

— Gehoor gevende aan de talrijke klachten over de onveiligheid in het Bois de Boulogne, heeft de prefect van politie te Parijs, door eene daartoe opgerichte brigade, eene klopjacht laten houden. Verscheidene vagebonden werden opgepakt. Onder hen bevonden zich een gewezen gezant van Midden-Amerika, welke twee jaren geleden wegens valsheid in geschrifte tot 8 maanden gevangenisstraf veroordeeld was; een ex-rijke Amerikaan, welke zich in den handel geruïneerd had; eene gewezen café-concertzangeres, enz.

Rusland. — In de provincie Khorassan (Perzië) is aan de russische grens een oproer uitgebroken. De gouverneur trog aan het hoofd eener troepenmacht naar het tooneel der onlusten, om de schuldigen te straffen; doch deze onttrokken zich aan de strafopdrachten; door op het russische grondgebied te vluchten naar Askasbad en elders. De Perzen zijn over deze bescherming van opstandelingen niet weinig verontwaardigd.

Spanje. — Uit Marokko is de tijding ontvallen dat de opstandelingen de troepen van den Sultan versloegen, de citadel in brand staken, 100 gevangenen vermoordden en den zoon des gouverneurs van Attosi folterden en onthoofden. Zij belegeren thans Sefra. De Sultan haast zich met een groot leger naar het tooneel van den strijd; maar daar de opstandelingen verscheidene voordeelige posities en zoowel wapenen als ammunitie genomen hebben, verwacht men, dat het zeer moeilijk zal worden hen te verslaan.

Aan de troepen van den Sultan van Marokko, onder bevel van diens zwager, is bij Sefra eene nieuwe nederlaag door de opstandelingen toegebracht. Niet minder dan 300 man sneuvelden bij de gelegenheid. Mequinez wordt thans door de rebellen belegerd. Te Fez heerscht groote onrust en de handel is geheel verlamd.

Portugal. — In een onderhoud met een berichtgever der *Temps* te Lissabon heeft majoor Serpa Pinto weder eens een verhaal gegeven van zijn wedervaren in Afrika. Onder de door hem medegedeelde bijzonderheden was deze, dat de koning der Makolo's een ellendige dronkaard was. Elken namiddag kwam hij aan den oever der rivier om te drinken en naar de krokodillen te kijken. Zijn grootste vermaak was een kind aan deze dieren te doen toewerpen en het aan te zien hoe zij er om vochten en verscheurden. Indien de moeder zich het minste beklag veroorloofde, deelde zij in hetzelfde lot. Later sneuvelde de wreedaard in het gevecht met de Portugeezen.

Verder vermeldde de majoor het in beslag nemen van twee groote kisten met handboeien voor slaven vervaardigd te Birmingham. Voor het overige noemde hij de Engelschen wegens hun handelingen tegenover de Portugeezen vrijbuiters en dieven.

Transvaal. — Volgens den *Observer* hopen de Boeren nog steeds Lorenzo Marquez van de Portugeezen te krijgen, en zouden deze laatsten niet ongenegen zijn om zich voor 60 miljoen te laten vinden, zullende zij alsdan dit bedrag aanwenden om hun havens op de kust van Mozambique in een beteren staat te brengen en over het geheel zich uit de veeljarige

koloniale insluimering eens terdege wakker te schudden, nu Engeland en Duitschland hun het voorbeeld van bedrijvigheid gegeven hebben. Generaal Joubert zou volgens dat blad te Londen permissie vragen om met de Portugeezen dien koop te sluiten.

— In de Katholieke Kerk is een gedenksteen onthuld, opgericht boven het graf van den keizerlijken prins. Hij wordt daarop voorgesteld levensgroot en gekleed in de uniform van de Koninklijke artillerie, welke hij droeg bij zijn laatste veldtocht in Zoeloland. Het gedenksteen is uitgevoerd in wit albast en het gelaat moet van treffende gelijkheid zijn.

Bulgarije. — In Armenië zijn nieuwe rooftochten door de Turken ondernomen. Het schaken en mishandelen van jonge meisjes neemt toe. Het is zeer moeilijk de waarheid uit Armenië te vernemen. Reeds lang werd vermoed, dat de brieven uit die provincie werden geopend, maar sedert den opstand te Erzeroum, geeft de Turksche post zich geene moeite, om het te verbergen: de brieven, die iets bevatten wat den Turken autoriteiten ergernis kan geven worden achtergehouden; de overige worden geopend bezorgd.

Zweden Noorwegen. — Aan de beroemde Universiteit te Upsala, zullen colleges over militaire zaken worden gegeven. Alle faculteiten hebben zich er voor verklaard. De juridische faculteit is van meening, dat dergelijke colleges geschikt zijn zoowel de belangstelling in de zaak der verdediging gaande te houden en te versterken, alsook den studenten kennis te verschaffen, die in de toekomst voor hen zelve en voor het vaderland goede vruchten kan dragen.

Oostenrijk Hongarije. Het Hongaarsche stadje Meer is geheel door brand vernield, en daarbij verloren verscheidene personen het leven. Bijna alle kinderen of oude menschen, welke zich zoo spoedig niet konden redden. De brand werd veroorzaakt door een boer, die zijne pijp had opgestoken en een brandende lucifer in een hoop stroo had geworpen. Door den wind werd het vuur spoedig aangewakkerd en verspreid, zoodat, datt alle blusmiddelen ontkraken, het geheele stadje eene proef der vlammen werd. Terzelfdertijd werden te Mosa, in het graafschap Pesth, 80 huizen in de asch gelegd, terwijl te Filis Csaba 60 en te Starenfasto, in Galicië, 120 huizen door brand werden vernield. Sedert Juni zijn alleen in Hongarije in 5 dorpen en 3 steden bijna 800 woningen verbrand. Noch in Oostenrijk noch in Hongarije wordt ten platte lande iets voor blusmiddelen uitgegeven; vandaar dat in den zomer de branden in de dorpen, die grootendeels uit houten huizen bestaan zulke ernstige gevolgen hebben.

Japan. — Vreeselijke ellende heerscht hier onder de bevolking ten gevolge van het mislukken van den rijstogst. De menschen vallen door honger en onthoring op de straten neder. Schandelijke speculanten hebben den nood nog doen toenemen, door al de rijst, die ter markt kwam, op te koopen, en die voor den dubbel prijs van het vorige jaar te verkoopen. Voor een deel weigeren zij zelfs te verkoopen in de hoop dat de prijzen nog verder zullen stijgen. De regering heeft in China en Indië 30,000 tonnen rijst aangekocht, teneinde de armen bij te staan.

Perzië. — Te Teheran zijn dezer dagene de eerste wedrennen gehouden, tot groote bijdschap van de bladen der Perzische hoofdstad, die dit feit als belangrijk teken van vooruitgang der beschaving beschouwen. Een Engelschman was de onderwinster. Een Duitsch paard, *Potsdam*, won verscheidene prijzen.

Tienduizend toeschouwers woonde de wedrennen bij en ook de sjah was er tegenwoordig, met een schitterend gevolg. De „koning der koningen" schijnt dus van gevoelen veranderd te zijn sinds vroeger, toen hij, bij wedrennen in Engeland, weigerde het schouwspel bij te wonen,

met de wijsgeerige opmerking: „ik weet zeer wel, dat het eene paard harder kan loopen dan het andere."

China. — Ongeveer een maand geleden was het de 26e dag van de 6e maand van het 16e jaar van Kiang-Su, verjaardag van Z. M. den keizer van China. De Zoon des Hemels heeft dien dag zijn 29e jaar, en bijgevolg zijn meerderjarigheid bereikt.

In geheel China is deze feestelijkheid met groote praal gevierd en heeft aanleiding gegeven tot openbaar feestvertoon.

Te Parijs woei van de keizerlijke legatie de Chineesche vlag, en bij de officiële plechtigheid hebben alle leden van het gezantschap, onder voorzitterschap van den eersten secretaris, den persoon des keizers geëerd. In de groote zaal was een tafel geplaatst, waarop twee kandelaars stonden, met roode waskaarsen, die, wegens het gewicht der plechtigheid, geheel moesten verbranden. Na deze vertooning werd den leden der legatie een collatie aangeboden, en hadden zij de eer „de officiële vernieuw van een lang leven" te eten.

De commandant de Meigret, die den president der republiek vertegenwoordigde, en de heer Crozier, kabinetschef voor Buitenlandsche Zaken, hebben aan generaal Tsang-ki Tong, zaakgelastigde van China, de gelukwensen der Fransche regering overgebracht.

Bij gelegenheid van zijn meerderjarigheid heeft keizer Kiang-Su tot zijn volk een edict gericht, wat hoofdzakelijk bestaat in het verlenen van riddersorden, vrijstelling of vermindering van gevangenisstraf, toekennen van meerdere soldij aan de soldaten, enz. — waarvoor de jonge monarch gewis niet weinig populariteit zal verwerven.

Amerika. — De volkstelling in de Vereenigde Staten heeft uitgewezen, dat de bevolking ruim 61 miljoen zielen bedraagt.

— De bevolking van New-York verkeert in groote ongelegenheid door eene werksaking der geëmployeerden van den Grand Central spoorweg. De toestand wordt gevaarlijk met het oog op de voorziening in de vele behoeften der bevolking van eene zoo groote stad als New-York is. 1000 politie-agenten staan in het noorden der stad op post, ten einde de pogingen der werksakers, om het verkeer te doen stil staan, te verijdelen. Het goederenverkeer staat stil, maar het reizigersverkeer duurt voort, terwijl de directie op eene volledige dienstherovating hoopt. Geene ongeregeligheden hadden tot dusverre plaats, behalve eenige onbeduidende te Syracuse, waarheen de gouverneur dienengevolge troepen zond.

De werksaking op den Grand-Central-spoorweg is feitelijk geëindigd. De bond der machinisten en stokers weigerde zich bij de algemeene werksaking aan te sluiten, door de zg. „ridders van den arbeid" uitgeschreven. Hierdoor sterk gemaakt, weigerde de directie kortaf elk voorstel tot arbitrage, door de „ridders van den arbeid gedaan" en in het algemeen alle verdere onderhandeling met deze corporatie. De maatschappij is voornemens, de overheid aansprakelijk te stellen voor de schade, o. a. door haar geleden bij de tamelijk ernstige ongeregeligheden te Syracuse.

— Het gemeentebestuur van New-York heeft instructie aan de politie gegeven voor de strenge toepassing van de, den 1 September in werking tredende straatwet, waarbij het rooken op straat en op andere openbare plaatsen aan knapen beneden de 16 jaar verboden wordt.

— De rookers van Nieuw-Zuid-Wallis hebben eene zegenpraal behaald. De werklieden der dokken van Sidney dreigden het werk te staken, om tijd voor rooken te bekomen. De patroons hebben hun dagelijks op den 8-uren dag, die daar bestaat, ½ uurs toegestaan, om te rooken; die tijd wordt betaald, alsof zij werkten. Men ziet het: de werklieden hebben daar nu reeds den 8-uren arbeid bekomen, en nu vragen zij meer. Binnen 20 jaren zal men ze moeten betalen voor 8 uren pijp rookens en ½ uurs werkens.

— Eene nieuwe hulle is aan de cath. missionarissen gebracht in den senaat der Vereenigde Staten. Dit regeeringslichaam, waar het protestantsche element den boventoon voert, heeft een crediet toegestaan voor het onderhouden van Jesuïeten-scholen onder de Indianen in het Westen. De vergadering is tot deze beslissing overgegaan na lezing van een rapport, door de senatoren opgesteld, waarin werd geconstateerd, dat het cath. onderlicht bij de Indianen veel rijker vruchten afwierp dan het protestantsche. In protestantsche landen en door protestantsche ontdekkingsreizigers, is de superioriteit der cath. missien erkend.

— De verhouding tusschen de Vereenigde Staten en Engeland dreigt gespannen te worden en dat wel naar aanleiding der visscherijen in de Behringzee, waaroveral lang gekraakeeld wordt. De Engelsche gezant te Washington zou bevel gekregen hebben, den eersten keer den besten als er betreffende die visscherijen weer wat aan de hand is, eenvoudig zijn ontslag te vragen. En van haar kant heeft de regering der Vereenigde Staten een oorlogsvaartuig naar genoemde zee gezonden met de boodschap streng toe te zien op de Engelsche visscherschuiten. In die omstandigheden kan zich natuurlijk elk oogenblik een diplomatiek conflict voordoen.

Maar daar zal het den ook wel bij blijven en tot een *casus belli* zal het stellig niet komen. Kraakeelen tusschen bijzondere machtige mogendheden behoeven eigenlijk nooit zorg te baren. Die weten het altijd wel, weer in der minne bij te leggen. Er wordt hard gedreigd, een menigte krachtig gestelde depêches gewisseld en bij slot van rekening alles tot wederzijdsch genoegen geschikt. Het zal met de Behring kwestie wel juist gaan als met de vele voorgaande; dat blijkt alweer uit het voorstel van Lord Salisbury om het geschil aan een scheidsrecht te onderwerpen.

Om tot dit middel zijn toevlucht te nemen moet hij stellig of bijzonder zeker zijn van zijn zaak, of overtuigd wezen dat hij de Amerikanen toch nooit tot toegeven zal kunnen brengen. En in het laatste geval is het toch beter aan een der beide verantwoordelijkheid over te laten voor het kwetsen der gevoeligheid van een der beide partijen zonder aan de wederzijdsche verhoudingen afbreuk te doen.

Aan welke der beide drijfveren Lord Salisbury gehoorzaamt is moeilijk te zeggen, maar in elk geval mag geconstateerd worden dat het welkje, hetwelk den Engelschen Amerikaanschen horizon verduistert, geen onweder vreezen doet. De windwijzer staat op vrede.

Brazilië. — De Braziliaansche Regeering heeft besloten ter gelegenheid van het vierde eeuwfeest der ontdekking van Amerika een reusachtig standbeeld op te richten ter eere van Columbus. Het monument zal verrijzen op den top van een berg in de provincie Rio Janeiro.

NOTICIANAN DI CABEL.

Recibi dia 21 Setiembre.

Lisboa. — E lugar aki ta declará na estado di sitio. Pueblo a atacá tropanan. Tin un gabinete nobo formá bao di presidencia di Fauro.

Madrid. — Zorrilla a aceptá amnistia i el ta bolbe Madrid.

Jioenan di Ponapé a mata 32 soldá di un barcoe mandá na Melilla.

New-York. — Cámar spanjó di comercio na New-York a pidí es un di Madrid un rebaha razonable riba derechonan di importacion di petroleo refiná koe ta bai Cuba.

E comision mixta di Congreso a aproba e modificacion koe Aldrick a propone riba e lei Mackinley. E modificacion ayi ta desea reciprociad dje teranan koe ta produci succe.

Dia 23 di Sept.

Madrid. — Fabre a someté Concelho di ministro e proposicion koe un sindicato francés a haci pa conversion di debe.

